

NIEZBĘDNIK PRAWNY

ZMIANY W USTAWIE O PRZEMOCY DOMOWEJ

Zadanie publiczne finansowane ze środków otrzymanych z Powiatu Pszczyńskiego

Ministerstwo
Sprawiedliwości

Spis treści

Spis treści.....	2
1. Wstęp.....	2
2. Co zmienia znowelizowana ustawa antyprzemocowa?.....	4
3. Nowa definicja przemocy domowej: nie w rodzinie, a w domu	4
4. Kto będzie chroniony?	6
5. Zmiany w procedurze niebieskiej karty.....	7
6. Kwalifikacje dla osób kierujących ośrodkami dla ofiar przemocy	7
7. Kto stosuje przemoc domową?.....	8
8. Programy psychologiczno-terapeutyczne dla sprawców przemocy	8
9. Policja zakazuje zbliżania się i kontaktowania „przemocowca” z osobą, którą krzywdzi	8
10. Zakaz kontaktu za stalking	10
11. Gdzie uzyskać pomoc?.....	10

1. Wstęp

Przemoc domowa jest zjawiskiem coraz bardziej powszechnym i niesie za sobą dotkliwe konsekwencje dla wszystkich osób, których dotyka, zarówno ofiar, sprawców, jak również świadków jej stosowania. Aby skutecznie jej zapobiegać Sejm na początku 2023 roku uchwalił nowelizację dwóch ważnych ustaw:

- Ustawy antyprzemocowej z dnia 9 marca 2023 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 535), która wejdzie w życie w dniu 22 czerwca br.
- Ustawy z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw wprowadzającej m.in. nowe narzędzia natychmiastowej izolacji sprawców przemocy domowej - chodzi o zakaz zbliżania się do pokrzywdzonych, zakaz zbliżania się do miejsca, w którym pracują, uczą się i zakaz kontaktowania się z nimi, również jest już opublikowana i czeka na wejście w życie.

Poniżej przedstawiamy rozwiązania zawarte w ustawach, które mają na celu ochronę przed przemocą domową oraz poprawę funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy na szczeblu centralnym, regionalnym oraz na szczeblu samorządu terytorialnego.

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 535)
- Ustawa z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2023.289)

2. Co zmienia znowelizowana ustawa antyprzemocowa?

- nazwę przemocy w rodzinie na „przemoc domową”;
- rozszerza się krąg osób objętych ochroną na niezamieszkujących razem byłych partnerów oraz dzieci będące świadkami przemocy domowej;
- ustanowiony zostanie standard podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- doprecyzowane zostaną przepisy dotyczące kwalifikacji osób kierujących specjalistycznymi ośrodkami wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- wprowadzone zostaną zmiany dotyczące pracy zespołów interdyscyplinarnych i dotychczasowych grup roboczych, które funkcjonują w gminach.

3. Nowa definicja przemocy domowej: nie w rodzinie, a w domu

Nowelizacja definicji przemocy domowej zakłada: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody ma jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, oraz mające na celu uzyskanie kontroli w zakresie nabywania i korzystania z posiadanych przez tę osobę zasobów ekonomicznych”.

Przemocą domową będą działania lub zaniechania:

- narażające osobę doznającą przemocy na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Nowelizacja wprowadza do powyższej definicji nowe elementy: żeby dane działanie lub zaniechanie było uznane za przemoc domową musi wykorzystywać przewagę **fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną** (także połączenie takich przewag) osoby stosującej przemoc nad osobą doznającą przemocy.

Z kolei **cyberprzemoc** jest zdefiniowana jako „opis zachowań, które mogą wzbudzić w osobie doznającej przemocy poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, zwłaszcza zachowań podejmowanych za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość”.

4. Kto będzie chroniony?

Ustawa antyprzemocowa posługuje się obecnie pojęciem członka rodziny, które obejmuje:

- małżonka,
- wstępnego,
- zstępnego,
- rodzeństwo,
- powinowatego w tej samej linii lub stopniu co osoby wymienione powyżej,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia oraz jej małżonka,
- osobę pozostającą we wspólnym pożyciu (tj. konkubenta, konkubinę),
- inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą (tj. każdego współlokatora, nawet jeśli nie jest spokrewniony lub powinowacony).

Nowelizacja rozszerza ten katalog (i nie nazywa osób dotkniętych przemocą „członkami rodziny” – co jest spójne z kierunkiem zmian terminologii). Obejmować on teraz będzie:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletniego, wobec którego jest stosowana przemoc domowa lub który jest świadkiem przemocy domowej wobec innych osób.

5. Zmiany w procedurze niebieskiej karty

Ustawa przewiduje także zmiany w procedurze niebieskiej karty. Wprowadzono np. przepis obligujący grupę diagnostyczno-pomocową do monitorowania sytuacji osób lub rodzin dotkniętych przemocą domową, a także zagrożonych jej wystąpieniem, w tym również po zakończeniu procedury niebieskiej karty. Dodano również przepis umożliwiający pracę grupy diagnostyczno-pomocowej za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej.

6. Kwalifikacje dla osób kierujących ośrodkami dla ofiar przemocy

Regulacja doprecyzowuje również przepisy w zakresie kwalifikacji osób kierujących specjalistycznymi ośrodkami wsparcia dla osób doznających przemocy domowej. Umożliwiono uznanie dotychczasowego doświadczenia zawodowego – wskazano, że osoby te muszą mieć co najmniej trzy lata stażu pracy w pomocy społecznej lub w placówkach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy oraz

specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Ustanowiony zostanie również standard podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.

7. Kto stosuje przemoc domową?

Nowelizacja definiuje osobę stosującą przemoc domową – należy przez to rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób podlegających ochronie.

8. Programy psychologiczno-terapeutyczne dla sprawców przemocy

Nowelizacja ma też na celu rozwój oddziaływań skierowanych do osób stosujących przemoc. Projekt zakłada wprowadzenie przepisów dotyczących nowej formy wsparcia, czyli programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową. Przewiduje też wprowadzenie przepisów umożliwiających złożenie zawiadomienia o popełnieniu wykroczenia przez osobę stosującą przemoc domową, w przypadku uporczywego uchylania się osoby stosującej przemoc domową od udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych.

9. Policja zakazuje zbliżania się i kontaktowania „przemocowca” z osobą, którą krzywdzi

To kontynuacja rozwiązań, które weszły w życie pod koniec listopada 2020 r. - czyli nakazu opuszczenia i zakazu zbliżenia się do lokalu. Chodzi o pakiet nowelizujący ustawy o Policji, Żandarmerii Wojskowej i w Kodeksie postępowania cywilnego - tzw. Ustawę antyprzemocową 2.0

- Lex Romanowski (od nazwiska wiceministra sprawiedliwości dr Marcina Romanowskiego), która została opublikowana w Dzienniku Ustaw, a rozwiązania wejdą w życie za sześć miesięcy. Tak jak w przypadku natychmiastowego nakazu opuszczenia lokalu i natychmiastowego zakazu zbliżania się do niego – policjanci będą mogli stosować trzy nowe rozwiązania:

- **zakaz zbliżania się do osoby doznającej przemocy na określonej odległość;**
- **bezwzględny zakaz kontaktowania się z nią;**
- **zakaz wstępu oraz przebywania w miejscach, w których się uczy lub pracuje (chodzi o szkołę, placówki oświatowo-wychowawcze, opiekuńcze, artystyczne, czy pracę).**

Nowe zakazy będą stosowane tymczasowo - na okres 14 dni, a osoba doznająca przemocy będzie mogła wystąpić do sądu o wydłużenie tego okresu. Sąd, zgodnie z propozycją, powinien rozstrzygnąć to w ciągu 30 dni.

Analogicznie jak w przypadku nakazu opuszczenia lokalu, sprawcy będzie przysługiwać zażalenie - ale już do sądu rodzinnego. Ten będzie mógł taki zaskarżony zakaz uchylić. Przypomnijmy, w przypadku natychmiastowej izolacji obowiązującej od 30 listopada 2020 r., takie zażalenie trzeba złożyć w ciągu trzech dni od daty doręczenia, a sąd uchylając nakaz, ma niezwłocznie zawiadomić osobę dotkniętą przemocą w rodzinie, prokuratora, właściwą jednostkę policji oraz zespół interdyscyplinarny, o którym mowa w przepisach ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Co więcej, resort chce również znieść w takich przypadkach koszty sądowe.

Z kolei przy przedłużaniu okresu obowiązywania zakazów - sąd będzie mógł określić np. zasady kontaktowania się sprawcy ze wspólnymi dziećmi, czy szczegóły dotyczące zakazu wstępu do określonych miejsc.

10. Zakaz kontaktu za stalking

Nakazy będą mogły zostać orzeczone także przez sąd cywilny, którego kompetencje będą szersze. Sąd będzie mógł wydać zakaz kontaktowania się, gdy mamy do czynienia z tzw. stalkingiem, kiedy sprawca przemocy domowej:

- **nęka swą ofiarę za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość,**
- **wzbudza u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia - w istotny sposób narusza jej prywatność.**

Zakazem wstępu i przebywania sąd będzie mógł objąć także miejsca, w których osoba dotknięta przemocą regularnie przebywa. Zakaz kontaktowania się w tak szerokiej postaci będzie mógł zostać orzeczony również, gdy nie toczy się postępowanie karne.

11. Gdzie uzyskać pomoc?

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

ul. Dworcowa 23

43-200 Pszczyna

Tel/fax. 32 449 01 45

**Punkt Interwencji Kryzysowej dla mieszkańców
Powiatu Pszczyńskiego**

ul. Dworcowa 23

43-200 Pszczyna

- psycholog: 32 449 01 45 wew. 27
- pracownicy socjalni: 32 449 01 45 wew. 30
- zapisy do prawnika i psychologa 32 44 90 145 wew.29

Ważne numery telefonu:

- **Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „NIEBIESKA LINIA”** - 800 12 00 02 (numer czynny całą dobę);
- **Centrum Praw Kobiet** - 600 070 717 (numer czynny całą dobę);
- **Fundacja Feminoteka** - 888 88 33 88
(od poniedziałku do piątku w godz. 8:00-20:00) ;
- **Niebieska Linia** - 226687000
(czynny codziennie w godz. 12:00 -18:00);
- **Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę** - 116 111
(numer czynny całą dobę);
- **Stowarzyszenie Na Rzecz Poradnictwa Obywatelskiego „DOGMA” infolinia pomocy prawnej** - 79 88 69 599;
- **Numer alarmowy** – 112.

STOWARZYSZENIE DOGMA ZAPRASZA DO PUNKTÓW PORADNICZYCH NA TERENIE POWIATU PSZCZYŃSKIEGO

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej

Gminny Ośrodek Kultury (Goczałkowice-Zdrój), ul. Uzdrowska 61
Środa i piątek 11.00 - 15.00

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej

Lokal biurowy (Wola), ul. Poprzeczna 1
Poniedziałek 13.00 - 17.00
Wtorek 11.00 - 15.00
Czwartek 8.00 - 12.00

Punkt Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego

Lokal biurowy (Kobiór), ul. Centralna 57
(były Hotel Robotniczy, wejście od strony stawu, parter)
Poniedziałek i piątek 16.00 - 20.00

Punkt Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego

Gminny Ośrodek Kultury w Suszcu, ul. Ogrodowa 22
Wtorek 7.30 - 11.30
Środa 14.00 - 18.00
Czwartek 10.00 - 14.00

PUNKTY NIEODPŁATNEJ POMOCY PRAWNEJ I MEDIACJI

Lokal biurowy przy ul. 3 Maja 15, 43-200 Pszczyna

Poniedziałek 12.00 - 16.00
Wtorek, czwartek, piątek 8.00 - 12.00
Środa 14.00 - 18.00

Lokal biurowy nr 201 w Domu Kultury w Pawłowicach na Osiedlu przy ul. Wojska Polskiego 11, 43-250 Pawłowice (GOK)

Poniedziałek, środa, czwartek 9.00 - 13.00
Wtorek, piątek 15.00 - 19.00

ZAPISY NA PORADY

- **telefonicznie** - pod numerem: **32 449-23-78** w godzinach pracy urzędu
- **elektronicznie** - pisząc na adres e-mail: pomocprawna@powiat.pszczyna.pl
- **osobiście** - w siedzibie referatu mieszczącego się w Szpitalu Joannitas w Pszczynie ul. Antesa 11 pokój nr 1 (obok kaplicy szpitalnej)

Ministerstwo
Sprawiedliwości

